

**КЛЕЙНОДИ ПОВАГИ АКАДЕМІКУ УААН
ІГОРЮ МИКОЛАЙОВИЧУ ГУДКОВУ ДО ДНЯ ЙОГО 70-РІЧЧЯ**

27 липня виповнюється 70 років з Дня народження відомого вченого-радіобіолога і радіоеколога, доктора біологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка УААН Ігоря Миколайовича Гудкова.

Ігор Миколайович Гудков – випускник факультету ґрунтознавства і агрохімії Української сільськогосподарської академії (нині – Національний університет біоресурсів і природокористування України, НУБіП України). Проте все своє свідоме життя він присвятив радіобіології та радіоекології, якою захопився ще у студентські роки. У 1962 р. доля звела його з видатною людиною – професором Д.М. Гродзинським, нині академіком НАН України, засновником відомої школи радіобіологів. Саме під його керівництвом, вступивши до аспірантури Інституту фізіології рослин АН УРСР, у 1967 р. Ігор Миколайович захистив кандидатську дисертацію, а у 1979 р. – докторську. Тут, в інституті, пройшов шлях від аспіранта до заступника директора з наукової роботи, певний час виконував обов'язки директора.

У 1987 р. після аварії на Чорнобильській АЕС, яка не тільки у багатьох жителів України, але й у вчених поділила життя і творчість на до- й після-чорнобильський час, І.М. Гудков, повернувшись у свою альма-матер, очолив першу у тодішньому СРСР вузькопрофільну кафедру радіобіології (у 2003 р. перейменована у кафедру радіобіології та радіоекології), якою керує наразі.

Основні наукові роботи І.М. Гудкова, що виконані в інституті, присвячені вивченню механізмів радіостійкості рослин, протирадіаційному захисту, після-радіаційному відновленню рослин. Він уперше показав радіозахисні властивості деяких солей металів, фітогормонів, ненасичених вуглеводнів, продемонстрував ефективність деяких з них не тільки при гострому, але й при хронічному опроміненні. Він встановив існування механізму репараційного відновлення у вищих рослин, хоча й довів, що саме у рослин основним є регенераційне відновлення.

Основним напрямом наукових досліджень кафедри стали роботи з моніторингу забруднених радіонуклідами територій та розробка прийомів мінімізації надходження і накопичення радіонуклідів у сільськогосподарських рослинах та організмах сільськогосподарських тварин. Зокрема, була встановлена властивість деяких мікроелементів блокувати надходження в рослини і в організм тварин радіостронцію та радіоцезію, показана радіозахисна роль деяких ентеросорбентів. Як результат всіх цих досліджень, була розроблена багатоешелонувана стратегія протирадіаційного захисту людини, що мешкає на забруднених радіонуклідами територіях.

І.М. Гудков – автор і співавтор понад 500 наукових праць з загальної радіобіології, радіобіології рослин, радіоекології, агроекології, в т. ч. понад 50, що опубліковано у західних виданнях, 10 монографій, 12 підручників та навчальних посібників, 12 авторських свідоцтв і патентів на винаходи.

Крім НУБіП України, де І.М. Гудков веде курси “Радіобіологія” та “Сільськогосподарська радіоекологія”, він з 1989 р. читав спецкурс “Радіобіологія рослин” у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Протягом 1989–1998 рр. вів цей спецкурс у Московському державному університеті імені М.В. Ломоносова. Він підготував 11 кандидатів наук, зараз керує підготовкою двох аспірантів та докторанта.

У 1995 р. І.М. Гудкова було обрано членом-кореспондентом УААН зі спеціальності радіобіологія, а у 1999 р. – академіком.

І.М. Гудков веде широку науково-громадську та організаційну роботу. З 1991 р. він є членом Національної комісії з радіаційного захисту населення при Верховній Раді України, з 1992 р. – членом експертної ради з біологічних наук ВАК України, членом секції біології Комітету з присвоєння Державних премій у галузі науки і техніки, членом двох рад із захисту докторських дисертацій в Україні та однієї – в Росії, членом ряду редколегій та редакційних рад наукових журналів.

За досягнення в галузі науки і вищої освіти І.М. Гудков був удостоєний звання лауреата премії ім. М.Г. Холодного НАН України (1987) та міжнародного звання Соросівського професора (1997). У 2005 р. йому було присвоєно звання “Заслуженого діяча науки і техніки України”, у 2009 р. – “Відмінника аграрної науки і освіти”.

Понад двадцять років Ігор Миколайович Гудков підтримує тісні зв'язки з нашим університетом. Він неодноразово виступав з лекціями перед студентами і викладачами. Він неодмінний учасник всіх конференцій із сільськогосподарської радіоекології, що проводяться в університеті, на яких завжди виступає з яскравими проблемними доповідями, за його чисельними підручниками і навчальними посібниками вивчають основи радіобіології і радіоекології наші студенти. Саме нашим університетом у 2003 р. був виданий його підручник “Сільськогосподарська радіобіологія”, який визнаний основним для сільськогосподарських вищих навчальних закладів; у співавторстві з нашими співробітниками підготовлені деякі інші видання, зокрема підручник англійською мовою “Radiobiology and Radioecology”, “Радіобіологічний та радіоекологічний термінологічний словник”, низка статей, наукових доповідей. Протягом семи років (2000–2007 рр.) ювіляр перебував членом нашої спеціалізованої ради зі спеціальності “Екологія”. До Ігоря Миколайовича постійно звертаються за консультаціями і порадами наші викладачі, аспіранти і докторанти, які спеціалізуються в галузі радіобіології та радіоекології, і завжди вони отримують допомогу.

Ми вітаємо Вас, Ігорю Миколайовичу, з ювілеєм і бажаємо міцного здоров'я й життєвих сил, гармонії в житті, плідної наукової праці, завдяки якій багато речей знайдуть у житті свій сенс і будуть невіддільні плину часу та зміні поколінь.

*З повагою, доктор економічних наук, професор Малиновський А.С.,
академік НААНУ, доктор сільськогосподарських наук, професор Савченко Ю.І.,
член-кореспондент УААН, доктор сільськогосподарських наук, професор Славов В.П.,
доктор сільськогосподарських наук, професор Положенець В.М.,
доктор сільськогосподарських наук, професор Смаглій О.Ф.,
доктор сільськогосподарських наук, професор Рахметов Д.Б.,
кандидат біологічних наук, професор Дереча О.А.,
кандидат біологічних наук, доцент Котюк Л.А.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент Борисюк Б.В.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент Фещенко В.П.*